

**Кримінально-правова
характеристика та
особливості кваліфікації
кримінальних правопорушень
у сфері обігу наркотичних
засобів, психотропних
речовин, їх аналогів та
прекурсорів**

У навчальному посібнику, з огляду на сучасні наукові дослідження й усталені підходи слідчої та судової практики, здійснено кримінально-правову характеристику та розкрито особливості кваліфікації кримінальних правопорушень у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів (статті 305–320 Кримінального кодексу України).

Для здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних працівників, працівників правоохоронних органів (зокрема, Національної поліції України та Державного бюро розслідувань), суддів, адвокатів, а також усіх тих, хто цікавиться проблемами кримінального права.

Національна академія внутрішніх справ

Савченко А. В.
Симоненко Н. О.
Стрільців О. М.

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА
ХАРАКТЕРИСТИКА
ТА ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ
КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ
у сфері обігу наркотичних засобів,
психотропних речовин, їх аналогів
та прекурсорів**

Навчальний посібник

Київ – 2023

УДК 343.575(477)(075.8)
К82

Рекомендовано до друку
Вченою радою
Національної академії внутрішніх справ
від 28.12.2022 протокол № 16

Авторський колектив:

Савченко Андрій Володимирович –
професор кафедри кримінального права
Національної академії внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор;

Симоненко Наталія Олександрівна –
доцент кафедри кримінального права
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук;

Стрільців Олександр Михайлович –
уповноважений з антикорупційної діяльності
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник.

Рецензенти:

Дудоров Олександр Олексійович –
професор кафедри кримінально-правової політики та кримінального права
навчально-наукового інституту права Київського національного університету
імені Тараса Шевченка, доктор юридичних наук, професор,
заслужений діяч науки і техніки України;

Тимошенко Володимир Андрійович –
професор спецакадемії Національної академії Служби безпеки України,
доктор юридичних наук, професор.

К82 **Савченко А. В., Симоненко Н. О., Стрільців О. М.**

Кримінально-правова характеристика та особливості кваліфікації кримінальних правопорушень у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів. Київ : Норма права, 2023. 254 с.

ISBN 978-617-7850-59-4

У навчальному посібнику, з огляду на сучасні наукові дослідження й усталені підходи слідчої та судової практики, здійснено кримінально-правову характеристику та розкрито особливості кваліфікації кримінальних правопорушень у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів (статті 305–320 Кримінального кодексу України).

Для здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних працівників, працівників правоохоронних органів (зокрема, Національної поліції України та Державного бюро розслідувань), суддів, адвокатів, а також усіх тих, хто цікавиться проблемами кримінального права.

УДК 343.575(477)(075.8)

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗАЧЕНЬ	5
ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН, ЇХ АНАЛОГІВ ТА ПРЕКУРСОРІВ	8
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН, ЇХ АНАЛОГІВ ТА ПРЕКУРСОРІВ.....	37
2.1. Контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів (<i>ст. 305 КК України</i>).....	37
2.2. Використання коштів, здобутих від незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів, отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів (<i>ст. 306 КК України</i>).....	42
2.3. Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання та збут наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів (<i>ст. 307 КК України</i>)	48
2.4. Викрадення, привласнення, вимагання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів чи заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем (<i>ст. 308 КК України</i>).....	59
2.5. Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів без мети збуту (<i>ст. 309 КК України</i>).....	65
2.6. Посів або вирощування снотворного маку чи конопель (<i>ст. 310 КК України</i>)	69

ЗМІСТ

2.7. Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання прекурсорів (ст. 311 КК України)	74
2.8. Викрадення, привласнення, вимагання прекурсорів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем (ст. 312 КК України)	78
2.9. Викрадення, привласнення, вимагання обладнання, призначеного для виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, чи заволодіння ним шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем та інші незаконні дії з таким обладнанням (ст. 313 КК України)	81
2.10. Незаконне введення в організм наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів (ст. 314 КК України)	85
2.11. Схиляння до вживання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів (ст. 315 КК України)	89
2.12. Незаконне публічне вживання наркотичних засобів (ст. 316 КК України)	92
2.13. Організація або утримання місць для незаконного вживання, виробництва чи виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів (ст. 317 КК України)	94
2.14. Незаконне виготовлення, підроблення, використання чи збут підроблених документів на отримання наркотичних засобів, психотропних речовин або прекурсорів (ст. 318 КК України)	98
2.15. Незаконна видача рецепта на право придбання наркотичних засобів або психотропних речовин (ст. 319 КК України)	101
2.16. Порухення встановлених правил обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів (ст. 320 КК України)	104
ВИСНОВКИ	110
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	112
ДОДАТКИ	122

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ ТА СКОРОЧЕНЬ

абз.	– абзац
г	– грам(и)
год	– години
грн	– гривні
див.	– дивись
дол.	– долари
КК	– Кримінальний кодекс України
ККС ВС	– Касаційний кримінальний суд Верховного Суду
КПК	– Кримінальний процесуальний кодекс України
м.	– місто
млн	– мільйони(-ів)
н.м.д.г.	– неоподатковуваний мінімум доходів громадян
ООН	– Організація Об'єднаних Націй
ППВСУ	– постанова Пленуму Верховного Суду України
п.	– пункт
ст.	– стаття
тис	– тисяч(-і)
хв	– хвилини
ч.	– частина

ВСТУП

Конституція України проголошує, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю (ст. 3), а також, що кожний має право на охорону здоров'я (ст. 49).

Держава забезпечує санітарно-епідемічне благополуччя населення, дбає про охорону здоров'я людей, запобігає незаконному обігу в суспільстві заборонених засобів і речовин тощо. Водночас поширення в Україні наркоманії та зростання злочинності, пов'язаної з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів, набувають усе більших масштабів і стають серйозним соціальним чинником, який негативно впливає на життя, здоров'я та благополуччя людей. Навіть під час заходів і обмежень, пов'язаних із COVID-19, ринок незаконного обігу наркотиків (зокрема, європейський) відреагував швидким відновленням пропозиції та споживання заборонених засобів і речовин, повернувшись до звичайної моделі¹.

Незалежні експерти наголошують, що:

- кількість наркозалежних в Україні – 1,5–2 млн осіб, що в десятки разів перевищує різні офіційні цифри;
- кожен із семи тяжких злочинів вчинено у сфері обігу наркотиків;
- від 8 % до 26 % школярів у віці 13–16 років пробували наркотики хоча б один раз, а нині наркозалежність помолодшала до 10–11-ти років;
- останніми роками Україна послідовно прямує до національної катастрофи, оскільки кількість наркозалежних зростає в геометричній прогресії².

Сучасні статистичні дані інформують про таке:

- 1) від 1 до 1,5 млн населення України споживають наркотики, при цьому щорічно кількість таких людей зростає на 8–10 %;
- 2) темпи зростання наркоманії в Україні є одними з найвищих у світі;

¹ Мірре Крістіан. Європейське населення та його проблема наркотиків, огляд 2022 року. *The European Times*. 5 серпня 2022. URL: <https://www.europeantimes.news/uk/2022/08/european-population-and-its-drug-problem-a-2022-overview/>.

² Наркоманія в Україні : Вікіпедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Наркоманія_в_Україні.

3) щороку наркотики стають причиною смерті близько тисячі³ людей, при цьому від наркоманії та пов'язаних із нею хвороб помирають близько 120 тис українців;

4) близько 20 % обсягів наркотиків в Україні поширюються за допомогою Інтернету;

5) українці витрачають на алкогольні напої, тютюнові вироби та наркотики до 7,8 % своїх прибутків;

6) правоохоронні органи викривають міжрегіональні угруповання, які виготовляють та збувають наркотики, зокрема ЛСД та «екстазі» тощо³.

З метою охорони здоров'я населення від шкідливого впливу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів держава передбачила різні види відповідальності, зокрема кримінальну.

Забезпечення кримінально-правового захисту здійснюється в межах статей 305–320 розділу XIII «Кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші кримінальні правопорушення проти здоров'я населення» Особливої частини КК України.

У цьому навчальному посібнику буде здійснено кримінально-правову характеристику та розкрито особливості кваліфікації кримінальних правопорушень у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів.

Для обґрунтування положень, що містяться у цьому начальному виданні, його автори звертаються до сучасних наукових праць, використовують усталені підходи слідчої та судової практики, враховують свій особистий досвід науково-педагогічної та практичної діяльності, що загалом дозволяє стисло, але в необхідному обсязі розглянути всі питання, зазначені в змісті начального посібника.

Додатки, що містяться наприкінці навчального посібника, сприятимуть оперативності пошуку та перевірки необхідних матеріалів у відповідних нормативно-правових актах.

³ Прищепя Ярослав. До 1,5 мільйона українців споживають наркотики – Венедіктова. 26 жовтня 2021, 12:30. URL: <https://tsn.ua/ukrayina/skilki-ukrayinciv-vzhivaye-narkotiki-venediktova-nazvala-prigolomshlivi-cifri-1895707.html>.

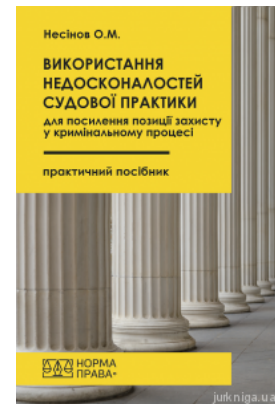
Книги, які можуть вас зацікавити

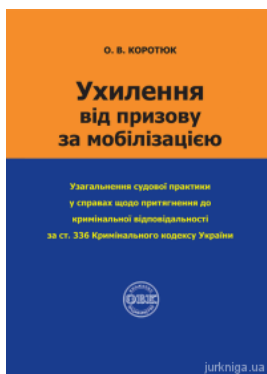
Криміналістична характеристика та основи організації розслідування провокації підкупу

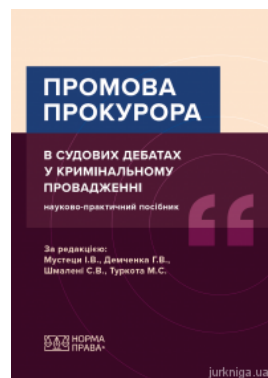
Кримінальний процесуальний кодекс України

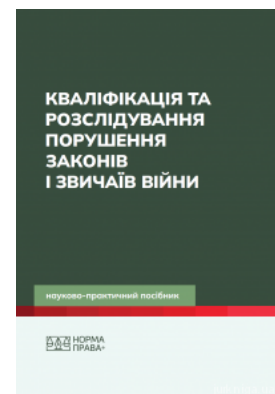
Використання недосконалостей судової практики для посилення позиції захисту у кримінальному процесі

Ухилення від призову за мобілізацією

Промова прокурора в судових дебатах у кримінальному провадженні

Кваліфікація та розслідування порушення законів і звичаїв війни

Перейти до галузі права
Кримінальне право та процес

[Перейти на сайт](#) →